

Provincije franjevac trećoredaca glagoljaša i dr., 31. srpnja – 1. kolovoza 2018.“ (190-194) priredili su Ivan Botica, Tomislav Galović i Mirko Mišković, a riječ je o skupu posvećenom samostanu sv. Marije franjevac trećoredaca glagoljaša na Glavotoku na otoku Krku. Posljednje izvješće ovoga broja *Vjesnika*, „6. međunarodni skup *Venezia e il suo Stato da mar / Venice and its Stato da mar*, Venecija: Società dalmata di storia patria – Istituto Romeno di Cultura e Ricerca Umanistica – Biblioteca Nazionale Marciana, 22. – 24. veljače 2018.“ (195-199), pripremila je Biserka Budicin. Nakon prikaza knjiga i zbornika koje su pripremili Jasna Mrkonjić, Željko Cetina, Hendi Hrelja, Milan Radošević i Jakov Jelinčić slijede tri članka *In memoriam* posvećena Mladenki Hammer, profesorici i višoj knjižničarki Državnoga arhiva u Pazinu. Tekstove „Komemorativni govor: Poštovani prijatelji i poštovatelji pokojne profesorice Mladenke Hammer!“ (235-238), „Mladenka Hammer (1954. – 2018.)“ (239-241) i „U sjećanje, Mladenka Hammer (1954. – 2018.)“ (242-243) napisali su Jakov Jelinčić, Elvis Orbanić i Josip Šiklič. Posljednji je rad Ivana Jurkovića „Bibliografija radova objavljenih u *Vjesniku istarskog arhiva* (sv. 1 – 25)“ (247-341), koji sadrži i kazalo autora tekstova, kazalo citiranih autora u tekstovima te kazalo citiranih fondova, zbirki, pismohrana i rukopisa u tekstovima.

Željko Cetina

***Histria archaeologica*, sv. 49/2018, Pula 2019., 159 str.**

U izdanju Arheološkoga muzeja Istre novi je broj časopisa *Histria archaeologica*, sv. 49, izišao iz tiska u studenom 2019. godine. U njemu su nastale neke promjene u odnosu na prošle brojeve. Naime, od ovoga broja časopis ima novo uredništvo sukladno Pravilniku o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja, a u vezi klasifikacijskih uvjeta potrebnih za svrstavanje znanstveno-stručnih časopisa u kategoriju a1. Glavni urednik postao je Ivan Radman-Livaja, a ostali novi članovi eminentni su znanstvenici i stručnjaci s područja arheologije, povijesti te povijesti umjetnosti. U uredništvu su ostali i dosadašnji članovi, tako da ga sada ukupno čini devet članova. Također, zbog njegove dostupnosti u elektroničkoj verziji na Portalu znanstvenih časopisa Republike Hrvatske Hrčak, odlučeno je da se umjesto 700, tiska 500 pri-

mjeraka, koliko je dovoljno za razmjenu koju knjižnica ima s 352 adrese u zemlji i inozemstvu.

U ovom je broju na 159 stranica objavljeno pet izvornih znanstvenih članaka, jedno prethodno priopćenje i jedan pregledni znanstveni članak. Svi su radovi dvostruko recenzirani. Recenzenti su iz Hrvatske i inozemstva, a njihova su imena abecednim redom navedena u impresumu.

U prvom radu skupina autora – Ivor Janković, James C. M. Ahern, Rory Becker, Tihomir Percan i Darko Komšo – potpisuje članak „Ljubićeva pećina: lasersko skeniranje i geofizikalna mjerenja u sezoni 2019.“ (5-11). U radu kategoriziranom kao prethodno priopćenje predstavljeni su rezultati terenskoga istraživanja u Ljubićevoj pećini kod Marčane, provedenoga u 2019. godini. Tada je tijekom terenskoga rada provedeno lasersko skeniranje dijela lokaliteta te geofizikalna mjerenja gornje etaže pećine, a zbog kvalitativnijega planiranja budućih sustavnih arheoloških istraživanja toga lokaliteta.

U izvornom znanstvenom članku „Monbrodo – Prapovijesna gradina blizu plaže Cisterna, južno od grada Rovinja, u svjetlu novih istraživanja“ (13-37) Anja Hellmuth Kramberger, Sebastian Müller i Maja Čuka predstavili su preliminarne rezultate triju istraživačkih kampanja provedenih između 2016. i 2018. u sklopu zajedničkoga korejsko-hrvatskoga projekta, koje su rasvijetlile razne podatke o povijesti naseljavanja toga lokaliteta, od razvijenoga ranog i srednjega brončanog doba pa do zadnjih stoljeća prije Krista. Provedena su arheološka istraživanja gradine Monbrodo koja se nalazi južno od Rovinja, u blizini plaže Cisterna. Cilj je projekta bio prikupiti nove podatke o sustavu gradina oko središnjega naselja Monkodonje, koje je oko 5 km udaljeno od Monbroda.

Martina Blečić Kavur u članku „Grobnički pektoralni privjesci u kontekstu željeznodobne estetike simbola“ (39-58), kategoriziranom kao izvorni znanstveni članak, donosi razrađene tipološko-stilske analize, ikonografsku sintaksu, komparaciju i, gdje je moguće, arheološki kontekst grobničkih privjesaka u svrhu boljega kronološkog pozicioniranja na kraju starijega željeznog doba. Premda u osnovi posjeduju reducirani likovni izraz, sažet na znak/simbol, semantički su imali izrazito veliku moć. Kao amuleti, talismani ili amajlije, usprkos fragmentiranosti i nedorečenosti, posredovali su između sadašnjosti i prošlosti, oblikujući identitete svojim fizičkim i metafizičkim optokom pa je i njihova interpretacija ponuđena iz različitih aspekata i u širem shvaćanju željeznodobne estetike simbola.

U preglednom znanstvenom članku Nenada Kuzmanovića, Tatjane Bradare i Darka Komše „Arheološki lokaliteti i nalazišta u Općini Lanišće“ (59–95) po prvi se put na jednom mjestu donosi popis poznatih arheoloških lokaliteta i nalazišta u Općini Lanišće na Ćićariji. Popis je sastavljen temeljem terenskoga obilaska, speleoloških istraživanja, objavljenih tekstova, pregleda karata, podataka koji se čuvaju u Arheološkom muzeju Istre u Puli te informacija lokalnoga stanovništva.

Astrid Mirjana Majkić obrađuje ulomke oslikane žbuke s karakteristikama prvoga stila, koji su u najvećem broju pronađeni u središnjoj prostoriji sjevernoga hrama smještenoga na rimskom kapitoliju u Nezakciju. Očuvani dekor pripadao je zidnoj površini i uglavnom se radi o jednobožnim žutim, ružičastim i tamnocrvenim ulomcima, dijelovima bunja ili ortostata. Imitacija mramora je malobrojna, ali značajna jer ukazuje na raznovrsnost u načinu dekoracije. Unatoč brojnim nepoznicama, prikazani ulomci predstavljaju značajan primjer upotrebe prvoga stila u kasnijem razdoblju, ne samo na današnjem području hrvatske Istre već i u X. regiji Venecija i Istra, kojoj je Nezakcij pripadao. Svoje je istraživanje predstavila u izvornom znanstvenom članku „Ulomci oslikane žbuke prvog stila s područja rimskih hramova u Nezakciju iz arheoloških istraživanja 1978. i 1980./81.“ (97–119).

U izvornom znanstvenom članku „Stara zvona iz Gologorice“ (121–136) Tatjana Bradara obrađuje dva nepoznata i neobjavljena zvona koja se čuvaju u Gologorici. Jedno je zvono rad majstora Nikole (*Nicholaus*) i izliveno je 1364. godine. Posebnost je drugoga zvona, onoga iz 14./15. stoljeća, natpis, tj. posveta svetoj Agati, zaštitnici zvonoljevača, dosad na istarskim zvonima zabilježenoj samo u literaturi. Spomenuta su i ostala zvona iz Gologorice, bilo da su sačuvana, bilo da njihov spomen pronalazimo u objavljenim tekstovima.

Najnoviji svezak *Histrije archaeologica* zaključuje izvorni znanstveni članak „Dvije kućne škropionice iz fundusa Arheološkog muzeja Istre“ (137–156) Aleksandre Mahić, u kojemu se donosi povijesni pregled razvoja kućnih škropionica, njihov smještaj te svrha i način upotrebe. Izdvojeni su osnovni oblici, vrste materijala od kojih su izrađivane te najučestaliji ikonografski prikazi na njima. Drugi dio rada obrađuje dvije kućne škropionice iz Novovjekovne zbirke Arheološkoga muzeja Istre u Puli. Keramička škropionica sa središnjim motivom Kristova poprsja datira se u drugu polovicu 18. stoljeća, s pretpostavkom da joj je podrijetlo s područja sjeverne ili središnje

Italije. Staklena, sa scenom Kristova raspeća, smješta se u 19. stoljeće, a njezina se izrada veže za prostor Venecije.

Na kraju prikaza važno je istaknuti da *Histria archaeologica* redovito izlazi jednom godišnje te da su svi tekstovi objavljeni dvojezično (na hrvatskom i engleskom jeziku), što je vrlo važno zbog omogućivanja njegove dostupnosti dalekom većem broju potencijalnih korisnika.

Adriana Gri Štorga

Prapovijest u rukama / La preistoria nelle mani / Prehistory in hands, katalog izložbe, autorice tekstova / autrici della mostra / exhibition authors Maja Čuka, Đeni Gobić-Bravar, Pula: Arheološki muzej Istre, 2018., 140 str.

Prapovijest u rukama katalog je istoimene nagrađivane izložbe Arheološkoga muzeja Istre postavljene u galeriji Sveta srca tijekom 2018. i 2019. godine. Izložba i katalog nastali su u sklopu većega europskog projekta COME IN!, čija je svrha bila povećati pristupačnost muzeja i izložbi osobama s invaliditetom. Cilj pulskoga dijela projekta i pripadajuće izložbe bio je predočavanje prapovijesnoga načina života slijepim i slabovidnim osobama pa su stoga izložbeni prostor, većina eksponata i natpisi bili odgovarajuće prilagođeni i dobrim dijelom interaktivni.

Katalog izložbe je trojezičan, tiskan na hrvatskom, talijanskom i engleskom jeziku, a postoji i zasebno izdanje za slijepe i slabovidne osobe tiskano brajicom. Informativan je i bogato ilustriran te podijeljen u tri sadržajne cjeline. Prva uključuje „Uvodnu riječ ravnatelja“ (6-11) i „Predgovor“ (13-14) autora. U uvodu se predstavljaju razmjer i ciljevi cjelokupnoga projekta, zatim rezultati projekta u Arheološkom muzeju Istre te najavljuje primjena naučenoga u budućim projektima, dok se u „Predgovoru“ čitatelju nastoji približiti ciljeve pulskoga dijela projekta i izložbe.

Drugu cjelinu čine popularnoznanstveni tekstovi kojima se redom objašnjavaju predstavljena razdoblja. Sve započinje „Uvodom“ (16-17), koji vrlo sažeto i svakome razumljivo objašnjava sam pojam prapovijesti i njezinu podjelu, a slijedi niz pojedinih prapovijesnih razdoblja, od „Paleolitika“ (18-22), preko „Mezolitika“ (24-25), „Neolitika“ (27-37), „Bakrenoga doba“